

**TAHITÓTFALUI POLLACK MIHÁLY ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA**

2021 Tahitótfalu,
Béke út. 14.

KÖNYVTÁR-PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tahitótfalu, 2017. március 20.

Kubanekné Bencze Hajnal
könyvtáros

Zakar Ágnes
intézményvezető

Tartalom

A könyvtár adatai.....	3
Az iskolai könyvtárra vonatkozó jogszabályok.....	3
Helyzetelemzés.....	5
1. A könyvtár szerepe az iskola pedagógiai programjában..	5
2. A könyvtár-pedagógia helyzete és szerepe az intézményben.....	5
A felhasznált irodalom jegyzéke.....	7
1. Nevelési program..	8
1.1.Fejlesztési területek, módszertani alapelvek, kulcskompetenciák (NAT).....	8
1.2.A kerettantervek bevezetői.....	10
1.3. Fejlesztési program, IFLA-UNESCO közös nyilatkozat.....	12
1.3.1. Az információs műveltség elsajátíttatása.....	12
1.3.2.Az olvasóvá, könyvtárhasználóvá nevelés.....	13
1.3.3.Tanórai célkitűzések.....	13
1. 4. Sajátos nevelési igényű tanulókkal való foglalkozás...	14
2. Oktatási program...	14
2.1. Könyvtár-pedagógiai tanterv.....	14
2.2. Taneszközök.....	22
2.3. Tanórai tevékenységek.....	22
2.4. Tanórán kívüli tevékenységrendszer.....	23

A könyvtár adatai

Az intézmény neve: Pollack Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola könyvtára

Címe: 2021 Tahitótfalu, Béke út 14.

Fenntartó és működtető: Váci Tankerületi Központ és Tahitótfalu Önkormányzata

Az iskolai könyvtárra vonatkozó jogszabályok

20/2012. EMMI-rendelet 163.§ (1) „Az iskolai, kollégiumi könyvtár az iskola, kollégium működéséhez, pedagógiai programjának megvalósításához, a neveléshez, tanításhoz, tanuláshoz szükséges dokumentumok rendszeres gyűjtését, feltárását, megőrzését, a könyvtári rendszer szolgáltatásainak elérését és mindezek használatát, továbbá a könyvtárhasználati ismeretek oktatását biztosító, az intézmény könyvtárpedagógiai tevékenységét koordináló szervezeti egység”.

(2) Az iskolai, kollégiumi könyvtár 20/2012. EMMI-rendelet 162. § (1) a fenntartó gondoskodik „telephelyen működő könyvtári részlegről, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében”.

(20/2012. EMMI-rendelet 165. § (1) a) könyvtári felszerelések, eszközök.

20/2012. EMMI-rendelet 165. § (4) „...a könyvtárostánár nem csak információt szolgáltat, hanem nevelő-oktató tevékenységet folytat, melyet könyvtárpedagógia programja irányít”

(20/2012. EMMI-rendelet 166.§ (1)c) a könyvtáros könyvtárpedagógiai programja szerinti tanórákat tart

(20/2012. EMMI-rendelet 166.§ (2)a) „egyéb foglalkozás:a tanórákon kívüli egyéni vagy csoportos, pedagógiai tartalmú foglalkozás, amely a tanulók fejlődését szolgálja”

(20/2012. EMMI-rendelet 167.§ (1) „az iskolai, kollégiumi könyvtár gyűjteményét a helyi pedagógiai programnak megfelelően, a tanulók és a pedagógusok igényeinek figyelembevételével kell fejleszteni”

20/2012. EMMI-rendelet 165. § (4) „ A könyvtárostánár a nevelő-oktató tevékenységét könyvtárpedagógiai program alapján végzi, mely a nemzeti alaptanterv és a választott kerettantervek alapján készül, és szerves részét képezi az iskola helyi pedagógiai programjának.”

2011.évi CXCV. tv. 46.§ (6)c) A tanuló joga, hogy igénybe vegye az iskolai, kollégiumi könyvtári szolgáltatásokat.

110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról In: Magyar Közlöny, 2012. 66. sz. 10819. p.

Az idézetek forrása: Iskolai könyvtárakra vonatkozó legalapvetőbb jogszabályi előírások
Szakmai értelmezés: Összeállította a Könyvtárostanárok Egyesületének elnöksége. 2013. január 8. <http://www.ktep.hu>, <http://konyvtarostanar.wordpress.com/>

Helyzetelemzés

1. A könyvtár szerepe az iskola pedagógiai programjában

Az iskola helyi pedagógiai programjának egyik alapelve:

„Iskolánk legfontosabb feladata a teljes személyiség fejlesztése, a tanulók korszerű ismereteinek bővítése. Az információs társadalomban otthonosan mozgó, az információt munkája során felhasználni, kiértékelni, értékelni tudó ember képzése.”

Ennek megfelelően az iskolai könyvtárnak, mint helyszínnek és a könyvtár-pedagógiának nemcsak a tanulók személyiségfejlődésére lehet hatása, hanem valóban segítheti az információs és kommunikációs kultúra megismerését, a benne való eligazodást, a tanulást, és szolgálhatja az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést.

2. A könyvtár-pedagógia helyzete és szerepe az intézményben

A könyvtár pedagógiai jellemzői

Támogatja és erősíti az iskola pedagógiai programjában és helyi tantervében megfogalmazott célok megvalósítását. Együttműködik a nevelőtestülettel az egyéni és hatékony tanulási, önművelési szokások kialakításában, a kommunikációs képességek fejlesztésében – az információval való munka technikáit megismertetve, gyakoroltatva, a tanulási feltételeit biztosítva. Biztosítja a pedagógiai programban tervezett könyv- és könyvtárhasználati órák, könyvtári szakórák megtartását. Biztosítja az olvasás lehetőségét, az információforrásokat, és az iskolai könyvtári szolgáltatásokat az egész iskolai közösség számára. Biztosítja más könyvtárak által nyújtott szolgáltatások elérését.

Kapcsolatot tart a megyei könyvtárral.

A könyvtár technikai jellemzői

A könyvtár Tahitótfalu központjához közel, külön telephelyen működik.

Alapterülete 65 m², tanulótere 20 férőhelyes.

Szakszerűen elhelyezett és feltárt gyűjteménye közel 6000 dokumentumot tartalmaz.

Szabadpolcon elrendezett kölcsönözhető és kézikönyvtári állományának nyilvántartása és kezelése a Szikla integrált könyvtári program segítségével történik.

Technikai felszereltsége: TV, video- és DVD lejátszó, internetkapcsolat, 2 számítógép, projektor, lézernyomtató.

Letéti állomány található az iskola központi épületében és a Népházban.

Az iskolai könyvtár a könyvtári rendszer tagjaként a mindenkor érvényes könyvtári jogszabályok, szabványok alapján működik.

A könyvtári feladatokat egy főállású tanító-könyvtáros látja el.

A felhasznált irodalom jegyzéke

Barátné Hajdu Ágnes: Bevezetés a könyvtárhasználati ismeretek oktatásába (Bölcsészet- és Művészetpedagógiai Kiadványok 8.) Budapest: Eötvös Lóránd Tudományegyetem, 2015.

94 p.

Online kiadás ISSN 2416-1942

Lelőhely: http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_8.pdf

Dán Krisztina – Haralyi Ervinné: Könyvtárhasználati ismeretek a kerettantervben

Lelőhely: www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/konyvtar.doc

Homor Tivadar: A könyvtár szerepe az iskola pedagógiai programjában

Lelőhely: <http://ofi.hu/tudastar/konyvtar-szerepe-iskola>

Iskolai Pedagógiai Program (Pedagógiai Program 2013.)

Juhászné Belle Zsuzsanna: Könyvtár-pedagógia a gyakorlatban (Szaktárnet-könyvek 23.) Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2015. 203 p.

Lelőhely: http://tanarkepzes.unideb.hu/szaktarnet/kiadvanyok/konyvtarped_a_gyakorlatban.pdf

Melykóné Tózsér Judit: A könyv és birodalma : Tanári segédlet Budapest : Dinasztia Kiadó, 1993. 59 p.

Nagy Attila: Az olvasásismeret alapjai Budapest : Könyvtári Intézet, 2004.

1. Nevelési program

1.1. Fejlesztési területek, módszertani alapelvek, kulcskompetenciák (NAT)

A személyiség fejlesztése

- önművelésre nevelés,
- önálló ismeretszerzésre nevelés,
- könyvtárhasználóvá nevelés,
- olvasóvá nevelés, olvasásfejlesztés.

Információs műveltség kialakítása

- a könyvtári rendszer szolgáltatásainak megismertetése,
- tájékoztató segédletek használatának elsajátítása (megfelelő eszközök megtalálása),
- a könyvtári dokumentumok használatához szükséges tudás elsajátítása,
- az információ megszerzésének, értékelésének, szelektálásának, adaptálásának és felhasználásának készségeinek fejlesztése,
- problémamegoldás, mely egyben a tanulási technikák alkalmazásának összetevője is.

Könyvtárhasználati kompetenciák kialakítása

Ismerje meg a tanuló és használja az iskolai vagy más (közművelődési, szak-) könyvtár állományát és szolgáltatásait. Igazodjék el a médiatárak, információs központok gyűjteményében. Gyakorolja a könyvtári eszköztárra épített önálló ismeretszerzést, fejlessze beszédkultúráját, műveltségét, tanulási-önművelési szokásait, rendszeres olvasással és könyvtárhasználattal. Vegye igénybe a tömegművelődés adta önművelési lehetőségeket.

Dokumentumismeret és -használat

Ismerje meg a tanuló és rendszeresen használja az adott műveltségterület nélkülözhetetlen alapidokumentumait (általános és szaklexikonok, enciklopédiák, kézikönyvek, szótárak,

összefoglalók, gyűjtemények, gyakorlókönyvek) és modern ismerethordozókat (AV, számítógépes programok, CD, multimédia).

Tanulmányozza a könyvtárban található gyermek- és felnőtt lapok, magazinok és szakfolyóiratok rovatait (sajtófigyelés).

Tudja használni a megismert dokumentumok tájékoztató apparátusát (tartalom, előszó, mutatók).

Ismerje és használja a közhasznú információs eszközöket és forrásokat (internet, fax, cím- és adattárak, statisztikák, menetredek, telefonkönyvek, névtárak).

Figyelje a különböző médiákban megjelent könyv-, video-, CD-újdonságokat, tájékozódjon hagyományos és modern információs csatornák ajánlataiból.

A könyvtári tájékozódás segédeszközeinek ismerete és használata

Ismerje meg és rendszeresen használja a szaktárgyi kutató-gyűjtő munkához nélkülözhetetlen kézikönyvtári forrásokat (lexikonok, szótárak, adattárak, forrásgyűjtemények, összefoglalók). Gyakorolja a lexikonok és kézikönyvek használatát olvasás közben (szócikk, előfej, mutatók). Készség szinten tájékozódjon tankönyvekben, munkafüzetekben, forrás- és szemelvénygyűjteményekben, antológiákban, a tartalomjegyzék, a fejezetek és a mutatók alapján.

Gyakorolja a könyvtári eszköztárra épített irodalomkutatást, anyaggyűjtést (jegyzetelés, lényegkiemelés, cédulázás), forráselemzést, önálló információszerzést. Irodalomkutatáshoz, anyaggyűjtéshez bibliográfia, tanulmány, kiselőadás összeállításához használja a könyvtár katalógusait, bibliográfiáit és számítógépes adatbázisát.

Legyen képes többlépcsős referenskérdések megoldására a teljes könyvtári eszköztár felhasználásával.

Önművelés, a szellemi munka technikája

Iskolai feladatai és egyéni problémái megoldásához tudja önállóan kiválasztani és felhasználni a könyvtár tájékoztató segédeszközeit.

Legyen képes hagyományos dokumentumokból és modern ismerethordozókból információt meríteni, felhasználni és a forrásokat megjelölni.

Tudjon több forrás együttes felhasználásával a könyvtári eszköztár igénybevételével (katalógusok, bibliográfiák, kézikönyvek) kiselőadást, tanulmányt, irodalomajánlást, bibliográfiát összeállítani.

A megszerzett információkat legyen képes elemezni, rendszerezni és róluk írásban vagy szóban beszámolni.

Ismerje a szellemi munka technikájának etikai normáit (idézetek, hivatkozások, utalások, forrásmegjelölés).

Iskolában szerzett ismereteit, tanulási-önművelési kultúráját rendszeresen bővítse iskolán kívüli információszerzési csatornák útján (könyvtár, médiák, művelődési, művészeti, tudományos intézmények).

Gyűjtse össze könyvtári dokumentumok felhasználásával alkotói életutak legjellemzőbb állomásait.

Tudja használni különböző dokumentumok tájékoztató apparátusait (mutatók, tartalomjegyzék, képek, fejezetcímek).

1.2. A kerettantervek bevezetői

A kerettanterv életkortól függően két tantárgyba integrálja a könyvtárhasználatot.

1–5-ig a magyar nyelv és irodalomba, 6–10-ig az informatikába.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban elsősorban a könyvtárhasználat során fellelt információ feldolgozása zajlik.

Az informatika tárgyba integrálódott könyvtárhasználat tantárgyban az ismeretek a könyvtárra, mint információtároló és szolgáltató egységre, a dokumentumokra, mint forrásokra, és elérhetőségüket biztosító tájékoztató eszközökre vonatkoznak.

Az önművelésre nevelés az osztályfőnöki órákon is folyik, a tantervében is szerepel.

A könyvtárhasználat természetéből fakadóan tantárgyközi, s ezt igazolja az is, hogy a kerettantervben szereplő tantárgyak szinte valamennyi évfolyamán találhatunk könyvtárhasználatra vonatkozó tananyagot, ill. a tanulók önálló ismeretszerzésére, kutatómunkájára alapozó feladatokat, ajánlásokat vagy éppen elvárásokat.

Az alapfokú nevelés-oktatás kezdő szakasza (1–4. évfolyam)

Általános fejlesztési követelmények

Az iskolai könyvtár rendszeres látogatásával szerezzen tapasztalatokat a könyvtárban végezhető tevékenységekről. Tudja azonosítani a könyvtár tereit és állományrészeit. Ismerje meg a könyvtár használatának módját és a könyvtárban való viselkedés szabályait.

Ismerje a főbb dokumentumfajták jellemzőit, és tudjon információkat keresni az életkorának megfelelő anyagokból.

Legyen képes használni az életkorának megfelelő segédkönyveket.

Megadott forrásból tudjon tényeket, adatokat kiemelni. Legyen képes gyermekkönyvek és -folyóiratok szerkezetében eligazodni, a kiválasztott szövegrészek tartalmáról beszámolni.

Tudja a felhasznált dokumentum főbb adatait megnevezni.

Tapasztalatain keresztül ismerje fel a könyvtár szerepét a tanulásban és a szabadidős tevékenységekben. Ismerje meg a lakóhelyi gyermekkönyvtárat, és használata során tudja alkalmazni az iskolai könyvtárban szerzett tapasztalatait.

Az alapfokú nevelés-oktatás záró szakasza (5–8. évfolyam)

Általános fejlesztési követelmények

Igazodjon el a könyvtár tereiben, állományrészeiben, tudja igénybe venni szolgáltatásait. Használja rendszeresen az iskolai könyvtárat. Ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait és kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit.

A dokumentumtípusok formai és tartalmi sajátosságainak ismeretében legyen képes önálló használatukra. Lássa, hogy a technika fejlődésével az információk folyamatosan változó ismerethordozókon jelennek meg, és szerezzen tapasztalatokat ezek használatában.

Ismerje a kézikönyvtár szerepét a tájékozódásban. Iskolai feladatai megoldásához és mindennapi tájékozódásához tudja önállóan kiválasztani és használni a megfelelő segédkönyveket. Tudjon különböző szempontok szerint dokumentumokat keresni a könyvtár katalógusaiban, adatbázisaiban.

Tudjon feladataihoz forrásokat választani, megadott szempontok alapján belőlük információkat szerezni, és elvégzett munkájáról beszámolni. Tudjon a dokumentumokból szabályosan idézni és a forrásokra hivatkozni.

Tapasztalatai alapján lássa a könyvtárnak az ismeretszerzésben, a szabadidő tartalmas eltöltésében betöltött szerepét. Az iskolai könyvtár rendszeres igénybevételén túl ismerje meg és használja a lakóhelyi közkönyvtárat is. Szerezzen tapasztalatokat arról, hogy az új technológiákon alapuló informatikai eszközök kibővítik a hagyományos könyvtári tájékozódás kereteit.

1.3. Fejlesztési program, IFLA-UNESCO közös nyilatkozat

„Az iskolai könyvtár a feladatok sikeres ellátásához, napjaink információra és tudásra alapozott társadalmában való eligazodáshoz szükséges alapvető információt és elképzeléseket, gondolatokat biztosít. Az iskolai könyvtár a tanulókat permanens tanulási készségekkel fegyverzi fel és fejleszti képzelőerejüket, lehetővé téve azt, hogy felelős állampolgárokként éljenek.” (Az IFLA és az UNESCO közös nyilatkozata)

Célunk, hogy tanulóinkat nyolc év alatt képessé, felkészültté, alkalmassá és készsé (hajlandóvá) neveljük arra, hogy a könyvtárat, mint a szellemi munka műhelyét, a tanulásban és a szórakozásban, az önképzésben felhasználható és felhasználandó írásos dokumentumok valamint más formátumú, információszerző eszközök gyűjteményét célszerűen, természetesen és felkészülten használni akarják és tudják.

Hosszú távú célunk a személyiség fejlesztése terén a könyv- és könyvtárhasználattal összefüggő igények és szokások kialakítása. Ilyenek az önművelés, önképzés, tájékozottság, könyvtárhasználat és olvasás igénye. Bár nem kizárólagosan, de a könyvtár is hozzájárul a következő személyiségjegyek kifejlesztéséhez: aktivitás, kezdeményezőkétség, önállóság, kreatív gondolkodás, kritikus gondolkodás, érdeklődés az új iránt, koncentráció, a helyzetnek megfelelő magatartás, rendszeretet, önbizalom.

1.3.1. Az információs műveltség elsajátíttatása

A könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása és a tanulási-, önművelési kultúra fejlesztése tantárgyközi feladat, amely az egész nevelőtestület közös ügye. Iskolánk akkor tudja a

könyvtár használatára, önművelésre nevelni diákjait, ha ez a feladat áthatja a pedagógiai program egészét.

Az iskolai könyvtár gyűjteménye széleskörűen tartalmazza azokat az információhordozókat, információkat, amelyeket az iskola, oktató, nevelő tevékenységében hasznosít.

A tanulókkal való differenciált foglalkozás szolgálja az ismeretek elsajátítását, a tanulást, az önművelést, a tehetséggondozást, a felzárkóztatást, a magatartási problémákkal küszködő tanulók beilleszkedését, a szociális, kulturális hátrányok leküzdését. Az önálló ismeretszerzés elsajátítása érdekében a helyi tanterv szerint szervezi és – a nevelőtestülettel együttműködve – valósítja meg a tanulók könyvtárhasználati felkészítését, egyúttal széleskörű lehetőséget kínál az olvasásfejlesztésre, a csoportos és egyéni tanulás technikáinak, módszereinek elsajátítására, a személyiség komplex és differenciált fejlesztésére.

1.3.2. Az olvasóvá, könyvtárhasználóvá nevelés

Az olvasóvá nevelés az iskolai könyvtárban végigkíséri az általános iskola nyolc osztályáig. Az olvasásfejlesztés tantárgyközi feladat, az egész tantestület közös felelőssége, célunk pedig tanítványaink értő, igényes olvasóvá nevelése.

Iskolai könyvtárunk széleskörű lehetőséget kínál az önművelésre, az olvasás-fejlesztésre, a csoportos és egyéni tanulás technikájának, módszereinek elsajátítására, a személyiség komplex és differenciált fejlesztésére. Kiemelt szerepet kap az olvasás megszerettetése diákjainkkal, hiszen ez az olvasóvá nevelés legelső és legalapvetőbb lépcsőfoka. Ennek érdekében fontosnak tartjuk, hogy a gyermekirodalmi dokumentum-beszerzések naprakészek legyenek, a kortárs gyermekirodalmi művek beszerzése folyamatos legyen, gyűjteményünk pedig olyan könyveket tartalmazzon, amelyeket szívesen lapoznak a gyermekek, megfelelnek életkori sajátosságaiknak, érdeklődésüknek.

Végső célunk az, hogy a gyermek – sokszor a családi és társadalmi hatások ellenére – örömmel, belső igénytől hajtva olvasson, lehetőség szerint szépirodalmat, ami elengedhetetlen a szellemi, lelki, erkölcsi fejlődéséhez.

1.3.3. Tanórai célkitűzések

Az önálló ismeretszerzés elsajátítása érdekében az iskola tantervi programja szerint szervezi és a nevelőtestülettel együttműködve valósítja meg a tanulók könyvtárhasználati felkészítését,

segíti informatikai szemléletük, információkezelési szokásaik kialakítását. Segíti a tanulási képesség fejlesztését és a tanulók könyvtárhasználati műveltségének megalapozását. A könyvtárhasználati órák alsó tagozaton a Magyar nyelv és irodalom tantárgyba vannak integrálva. Felső tagozaton a befogadó tantárgyak az informatika, valamint a magyar nyelv és irodalom. Formái: könyv- és könyvtárhasználati órák, könyvtárhasználati ismeretek alkalmazása szakórákon, könyvtári órák.

A könyvtárhasználati eszköztudás és képességegyüttes megszerzéséhez az alapokat a könyvtárostánár irányításával szerezheti meg a diák, de annak továbbépítéséért, az önálló ismeretszerzés és tanulás képességének a kialakításáért minden pedagógusnak tenni kell az iskolában. Ezért hatékonyan kell a figyelmet a könyvtár eszközrendszerére irányítani, határozottan javasolni a szaktanároknak a könyvtárral támogatott szakóra lehetőségét.

A tanórák szervezésénél a következő didaktikai alapelvek követendők:

motiváció, tervszerűség, a tananyag elrendezése, a téma választása, aktivitás, szemléletesség, differenciálás, ellenőrzés, mérés, értékelés.

A könyvtárhasználati órán használt módszerek és munkaformák: csoportmunka, páros munka, frontális osztálymunka, egyéni munka, tanári közlés, előadás, tanulói kiselőadás, magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, szerepjáték.

1.4. Sajátos nevelési igényű tanulókkal való foglalkozás (tehetséggondozás, felzárkóztatás)

Az iskola pedagógiai tevékenységének szerves része a tehetséggondozás és a lemaradók felzárkóztatása. E tevékenységek egyik sarkalatos követelménye a tartós, személyes kapcsolat, amelynek kialakításában fontos szerepet tölt be a könyvtár és a könyvtárostánár.

Elfogadó, bátorító, mindenkit „ott, ahol tart”, egyénhez igazodó módon megszólító, nem minősítő, nem büntető hozzáállással, egyénre szabott feladatokkal, valamint demokratikus légkörével könyvtárunk nem csupán eszközöket szolgáltat a gyerekeknek, hanem természetes színtere a tartós, bizalmas emberi kapcsolatok megteremtésének is.

A szokványostól eltérő gondolkodás támogatása, a motivációs bázis erősítése, a dicséret, biztatás, igényesség, személyes foglalkozás, kitüntetett figyelem a tartós, gyerek és pedagógus közötti hosszú távú együttműködés megalapozását szolgálja

2. Oktatási program

2.1. Könyvtár-pedagógiai tanterv

A könyvtárhasználatra nevelés alapvetően és meghatározóan tantárgyközi feladat, amelynek minden tantárgy ismeretsajátítása során érvényre kell jutnia.

A széleskörű tantárgyi alkalmazásokhoz szükséges könyvtárhasználati alapozó ismeretek elkülönített tananyaggal és órakerettel a következő befogadó tantárgyak részeként szerepelnek: az informatika, a magyar nyelv és irodalom, valamint az osztályfőnöki nevelés órakeretében kapnak helyet a teljes képzési időt átfogóan. A hagyományos könyvtárhasználati órák az iskolai könyvtárban, a könyvtárinformatikai órák a számítástechnikai teremben tartandók. A szaktanárok a könyvtári alapozó órákra építve saját műveltségterületük legalapvetőbb dokumentumait maguk ismertetik meg saját óráikon és azok használatának begyakoroltatását is ők végzik a könyvtár eszközszerét igénybe véve.

A könyvtárhasználati órák éves megoszlása:

Évfolyam	Magyar	Informatika	Osztályfőnöki	Összes
I.	4	-	-	4
II.	4	-	-	4
III.	4	-	-	4
IV.	4	-	-	4
V.	4	-	1	5
VI:	3	1	1	5
VII.	3	2	2	7
VIII.	3	2	2	7
Összesen:	29	5	6	40

ALSÓ TAGOZAT 1-4. ÉVFOLYAM

Óraszám: 16 óra

CÉL:

Már az alsó tagozaton meg kell ismertetni a tanulókat az ismeretszerzés írásbeli formáival, lehetőségeivel, a könyv- és könyvtárhasználattal, fontos mozzanata ennek a szótárak, gyermeklexikonok, enciklopédiák tanulmányozása. Az ismeretfeldolgozási technikák közé tartozik a gyűjtött anyagok célszerű elrendezése, vázlat készítése tanítói segítséggel. Szerezenek elemi gyakorlottságot az információ felhasználásában, a tanult ismeretek tömörítésében, összefoglalásában.

KÖVETELMÉNYEK

A könyvek tartalmának megállapítása, ismertetése (tartalomjegyzék, bevezető, fűlszöveg alapján). Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával: könyvek keresése bármely tantárgyi témához egyénileg vagy társakkal együttműködve. Segédkönyvek, a korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata ismeretlen kifejezések magyarázatára, személyekhez, témákhoz kapcsolódó adatok gyűjtése a tanult anyag bővítésére. Források azonosítása (szerző, cím, kiadó, a kiadás helye, éve), rövid feljegyzés készítése a felhasznált könyvekről.

1. ÉVFOLYAM

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK

Látogatás az iskolai könyvtárban.

Válogatás a korosztálynak készült könyvekből: leporellók, képeskönyvek, mesekönyvek.

A könyvtárban elvárt viselkedési szabályok tanulása.

TANANYAG, TÉMAKÖRÖK

Az önálló feladatvégzés lépéseinek alapozása. Könyvtárlátogatás. A könyvtár szolgáltatásai, a könyvkölcsönzés módja. Olvasási szokások alakítása a könyvtárban.

2. ÉVFOLYAM

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK

Gyermekkönyvek válogatása megadott témához, egyéni érdeklődés szerint. Kölcsönzés.
Eligazodás a könyvekben tartalomjegyzék alapján.
Gyermekkönyv tartalmának megállapítása a kép és a szöveg együttes értelmezésével.

TANANYAG, TÉMAKÖRÖK

A kép és a szöveg kapcsolata. A könyvtárhasználat alapvető szabályai. A könyvek jellemző adatai. Gyermekújságok jellemzői.

3. ÉVFOLYAM

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK

Könyvek keresése a szabad-polcon szerző és cím szerint.
Szépirodalmi és ismeretterjesztő művek témájának megállapítása (cím és tartalomjegyzék alapján) és csoportosításuk a főbb állományrészek szerint.
Ismeretlen szavak értelmezése gyermeklexikon és értelmező szótár segítségével. A magyar helyesírási szótár használata.

TANANYAG, TÉMAKÖRÖK

Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai.

4. ÉVFOLYAM

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK

Látogatás a lakóhelyi gyermekkönyvtárban. Mesegyűjtemények, gyermekek részére készült verseskötetek válogatása a szabadpolcon.
Megadott szempontok alapján a könyvtár megfigyelése, a tapasztalatok feljegyzése.
Az iskolai és gyermekkönyvtárról szerzett tapasztalatok összehasonlítása, hasonlóság, különbség rögzítése írásban, rajzban.

Ismeretlen fogalmak, szavak keresése lexikonban, szótár betűrendjében.

Fogalmak, nevek, témakörök keresése enciklopédiában a mutatók és a tartalomjegyzék alapján.

Azonos fogalmak keresése az alapvető segédkönyv-típusokban; hasonlóságának és különbségének megállapítása.

Tények és adatok gyűjtése segédkönyvekből tantárgyi témához. A szerzett ismeretekről jegyzet, vázlat segítségével beszámoló.

TANANYAG, TÉMAKÖRÖK

Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban (folyóirat, hanglemez, hangkazetta, dia- és videofilm). Ismerkedés folyóiratokkal. A katalógus tájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információforrások keresésében.

TANESZKÖZÖK

Az alsó tagozatnak megfelelő kézikönyvek, szépirodalmi és ismeretterjesztő könyvek.

Könyvek és könyvtárak titkai 1-2 osztály (Huga Ibolya)

Vár a könyvtár, könyvtárhasználati ismeretek 3-4 osztály (Huga Ibolya)

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A könyvek önálló keresése a könyvtárban. A könyvek tartalomjegyzékének használata.

FELSŐ TAGOZAT 5-8. ÉVFOLYAM

TANANYAGBEOSZTÁS (magyar nyelv és irodalom órakeretéből)

Téma	Évfolyam			
	5.	6.	7.	8.
Ált. könyvtárhasználati ismeretek	2		1	
Dokumentumismeret	2		1	
Könyvtári tájékoztató eszközök		2	1	2
A szellemi munka technikája		1		1

5. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 4 óra

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK

A könyvtár tereinek és állományrészeinek megkülönböztetése.

Szöveges és képi információk értelmezése.

Könyvek tartalmának megállapítása és ismertetése formai és tartalmi elemeik felhasználásával

Könyvek keresése különböző tantárgyak megadott témáihoz.

Segédkönyvek használata ismeretlen fogalmak, kifejezések, eseményekhez, személyekhez kapcsolódó adatok kereséséhez, nyelvhelyességi önellenőrzéshez.

A felhasznált források azonosítása a dokumentumok főbb adatainak megnevezésével.

CÉL

Igazodjon el a könyvtár tereiben, állományrészeiben, tudja igénybe venni szolgáltatásait.

Használja rendszeresen az iskolai könyvtárat, ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait és kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit. A dokumentumtípusok formai és tartalmi sajátosságainak ismeretében legyen képes önálló használatukra.

TANAGYAG, TÉMAKÖRÖK

Az iskolai és a lakóhelyi közművelődési könyvtár használati rendje, szabályai. Szabadpolcos raktári rend. A dokumentumok főbb típusai. A könyv formai elemei. Az időszak kiadványok főbb típusai.

KÖVETELMÉNY

Ismerje meg a tanuló az iskolai és közművelődési könyvtár használati rendjét, szabályait.

Legyen tisztában a szabadpolcos könyvtári renddel. Ismerje meg az írásos, kép- és hangrögzítéses dokumentumok főbb típusait. Ismerje a fontosabb szakrendi jeleket. Ismerje meg a nyomtatott és nem nyomtatott dokumentumok legfontosabb jellemzőit. Legyen képes információkat szerezni a különböző dokumentumok

6. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 3 óra

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK

Megadott művek keresése és tematikus gyűjtőmunka a könyvtár szabadpolcos állományában a feliratok és a raktári jelzet segítségével.

Azonos művek keresése különböző ismerethordozókon.

A katalóguscédula értelmezése. Tájékozódás dokumentumokról a szerző, cím és egyéb szempontok szerint a betűrendes leíró katalógus segítségével.

CÉL

Ismerje a kézikönyvtár tájékozódásban betöltött szerepét. Iskolai feladatai megoldásához és mindennapi tájékozódásához tudja önállóan kiválasztani és használni a megfelelő segédkönyveket. Tudjon különböző szempontok szerint dokumentumokat keresni a könyvtár betűrendes katalógusában.

TANANYAG, TÉMAKÖRÖK

A direkt tájékoztató eszközök (általános lexikonok, enciklopédiák és szótárak) műfaji meghatározása, felépítésük, szerkezetük, használatuk bemutatása. A bibliográfiai leírás adatszoportjai. A betűrendes katalógus. A forrásjelölés szabályai. A jegyzetelés technikája. Egylépcsős referenz kérdések.

KÖVETELMÉNY

A kézikönyvtár használatával, tanári segítséggel legyenek képesek egylépcsős referenz kérdések megoldására. Legyenek képesek irodalmat keresni a betűrendes leíró katalógusban szerző és cím szerint. Adott forrásból legyenek képesek lényeges információkat kigyűjteni.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI 5 – 6. ÉVFOLYAM

Tudjon eligazodni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában. Legyen képes megkülönböztetni a főbb dokumentumtípusokat. Legyen jártas a korosztály számára készült kézikönyvek használatában. Tudjon szerző és cím szerint dokumentumokat keresni a betűrendes leíró katalógusban.

7. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 3 óra + 2 óra

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK

A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése.
A kézikönyvtár jellemző könyvtípusainak használata szaktárgyi feladatok megoldásában.
Különböző típusú könyvtárak megismerése könyvtárlátogatással, ill. közvetett forrásokból.
Önálló tájékozódás a könyvtárban.
Anyaggyűjtés különböző tantárgyak témáihoz.
Egyszerűbb témák önálló feldolgozása a könyvtár dokumentumainak (segéd-könyv, kézikönyv, ismeretterjesztő könyv, folyóirat stb.) felhasználásával.
Ismerkedés a könyvtári informatikával.

CÉL

Ismerje meg a különböző könyvtártípusokat. Tudjon feladataihoz forrásokat választani, megadott szempontok alapján belőlük információkat szerezni és elvégzett munkájáról beszámolni. Lássa, hogy a technika fejlődésével az információk újabb ismerethordozókon jelennek meg és szerezzen tapasztalatokat ezek használatára. Tudjon keresni a könyvtárak számítógépes adatbázisaiban.

TANANYAG, TÉMAKÖRÖK

Rövid könyvtártörténeti áttekintés az ókortól napjainkig. Az alapvető könyvtártípusok, könyvtári rendszer. A könyv tájékoztató apparátusa. A sajtótermék szerepe. Audiovizuális dokumentumok a könyvtárban. A kézikönyvek.

Az informatika órakeretéből kapott évi 2 órában ismereteket szereznek a tanulók a számítógépes könyvtári adatbázisokból és hálózatokból (pl. multimédiás és hagyományos CD-ROM-ok használata vagy adott információ-kereső nyelv alapján történő információs anyagok keresése számítógépes könyvtári adatbázisokban és hálózatokban).

KÖVETELMÉNY

A tanuló igényeinek megfelelően tudatosan vegye igénybe az iskolai és a lakóhelyi közművelődési könyvtár szolgáltatásait. A különböző dokumentumtípusok és tájékoztató

eszközök árnyaltabb ismeretében tudatosabban tudja azokat ismeretszerzés céljából igénybe venni. Legyen képes összetett feladatokat is megoldani a könyvtárban. Legyen képes a különböző dokumentumfajták tudatos használatára.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Tudjon információt keresni a segédkönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia). Tudja, hogy az iskolai könyvtáron kívül használhatja a közművelődési könyvtárat is. Tudja, hogy hazánk nemzeti könyvtára az Országos Széchényi Könyvtár.

8. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 3 óra + 2 óra

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK

Forráskeresés tantárgyi vagy közhasznú problémák megoldásához a könyvtár katalógusaiban
A kiválasztott források lényegének rögzítése cédulázással.

Szóbeli vagy írásbeli beszámoló készítése többféle forrás felhasználásával.

Ismerkedés az Internettel.

CÉL

Tudjon dokumentumokból szabályosan idézni és a forrásokra hivatkozni. Tapasztalatai alapján lássa a könyvtár szerepét az ismeretszerzésben, a szabadidő tartalmas eltöltésében. Szerezzen tapasztalatokat arról, hogy az új technológiákon alapuló informatikai eszközök kibővítik a hagyományos könyvtári tájékozódás kereteit.

KÖVETELMÉNY

Legyen tisztában a tanuló az indirekt tájékoztató eszközök lényeges jellemzőivel, legyen képes témákhoz irodalmat keresni. Használja a betűrendes leíró katalógust, és tartalom szerint tudjon segítséggel irodalmat keresni a szakkatalógusban. Ismerje a jegyzetelés, cédulázás technikáját. Legyen képes a kiválasztott forrást önállóan használni, összetett feladatok végrehajtásához is.

TANANYAG, TÉMAKÖRÖK

A bibliográfia. A katalógus fajtái (ETO szakkatalógus). Jegyzetelés, cédulázás, vázlatkészítés

módszerei. A hivatkozások és idézetek felhasználásának etikai, formai követelményei. Az informatika órakeretéből kapott évi 2 órában az Internet felhasználásával valamilyen téma feldolgozása, pontos megfogalmazása, beszámoló készítése.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Tudja, hogy a tárgyszó, illetve a szakjelzet a könyv tartalmát fejezi ki. Tudjon a szakjelzet alapján a szabadpolcon ismeretterjesztő műveket keresni.

OSZTÁLYFŐNÖKI

Az osztályfőnöki órák keretében évi 1-2 órában végzik más könyvtárak látogatását, olvasási és tanulási szokások könyvtári összefüggéseinek vizsgálatát, a pályaorientációt segítő információs források használatát.

2.2. Taneszközök

A könyvtár teljes eszköztára, szolgáltatásai.

Könyvtári eligazító és információs táblák, demonstrációs eszközök.

Audiovizuális anyag, számítógépes infrastruktúra (adatbázis, internet, multimédia).

A pedagógusok és a tanulók által felhasznált taneszközök.

A tanulói gyakorlásra szánt könyvek, folyóiratok.

A könyv és birodalma (Melykóné Tózsér Judit)

A könyv világa (Czene Gyuláné)

Általános és szaklexikonok, enciklopédiák, egy- és kétnyelvű szótárak 1-2 példányban.

Mintakatalógus.

Bemutatásra szolgáló dokumentumok a könyvtár állományából.

Ismeretterjesztő művek a tananyag illusztrálására.

Az információ és az ember (Homor Tivadar 1-2. k.)

Híres magyar könyvtárak (Keresztury Dezső)

2.3. Tanórai tevékenységek

A könyvtári órákat és foglalkozásokat előre ütemezni kell.

Könyvtárhasználati óra

Célja és témája, hogy a tantervben előírt könyvtárhasználati ismereteket elsajátíttassa, akár a könyvtárhasználati ismeretek tárgya vagy akár más befogadó tantárgy keretein belül.

A könyv- és könyvtárhasználati órák beosztása a könyvtárhasználati tanmenet alapján a könyvtáros és az alsó tagozaton osztálytanítók, felső tagozaton a magyar nyelvet tanító pedagógusok közös feladata.

Az órákat a könyvtárostánár tartja.

Könyvtárhasználati szakóra

A szaktárgyi óra keretein belül kiemelt szerepük van a könyvtárhasználati ismereteknek és módszereknek. Ezeken az órákon a könyvtárhasználati tudás nem célként, hanem eszközként jelenik meg és komplex módon támaszkodik az addigi ismeretekre és jártasságokra. Célja kettős: a tanulók új szaktárgyi ismereteket sajátítsanak el és ezzel párhuzamosan elmélyítsék a könyvtárhasználati tudásukat.

A szakórák tervezése és megtartása a szaktanárok kérésére, a könyvtárossal való egyeztetés és megbeszélés alapján történik.

Az órákat a szaktanár, vagy közösen a szaktanár és könyvtárostánár tartja.

Könyvtári foglalkozások

A könyvtári foglalkozások tartása a könyvtárostánár feladata.

2.4. Tanórán kívüli tevékenységrendszer

Népmese napja

Kedvenc könyveink gyűjtése

Rendszeres könyvajánlás

Olvasónapló

Kézműves foglalkozások